

ג'מיל רשאד סנדוקה ואח'
על ידי ב"כ עוה"ד אן סוצ'יו מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
טל': 02-6521218 ; 073-7013236 ; פקס': 02-6521219

העותרים

נ ג ד

1. **הרשות הממשלתית למים וביוב**
2. **שר התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים**
ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים ירושלים
טל': 02-6466588/686/6354 ; פקס': 02-6467011
3. **חברת הגיחון בע"מ**
ע"י ב"כ עוה"ד י. קרמר ו/או א. ברנט
טל': 02-6234258 ; פקס': 02-6255493
דוא"ל: lawyers@netvision.net.il
4. **עיריית ירושלים**
ע"י דן בן טל מהלשכה המשפטית של עיריית ירושלים
טל. 02-6296377 ; פקס. 02-6297330

המשיבים

הודעה מעדכנת לקראת הדיון מטעם המשיבים 2-1

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד, ולקראת הדיון הקבוע בעתירה, מתכבדים המשיבים 2-1 (להלן: **המשיבים**) להגיש הודעה מעדכנת מטעמם.

1. כזכור, עניינה של העתירה באספקת המים לתושבי השכונות ראס ח'מיס, ראס שחאדה, שכונת השלום ומחנה הפליטים שועפט, הנמצאות מצדה המזרחי של גדר ההפרדה. בעת הגשת העתירה, טענו העותרים כי בחודשים פברואר-מרץ 2014 חלו שיבושים באספקת המים לתושבי השכונות הללו, וביקשו כי בית המשפט הנכבד יורה למשיבים להסדיר ולוודא, כי אספקת המים לשכונות מתבצעת כראוי, בלחץ סביר וללא הפסקות, וכן יורה למשיבה 3, היא תאגיד המים הגיחון, המספק מים בירושלים, לספק מים לבתים הללו בכל שעות היממה לפחות ברמת האספקה שהייתה קיימת עד לחודש פברואר 2014.

2. בתגובתנו לבקשה לצו ביניים מיום 1.4.14, כמו גם בדיון שהתקיים ביום 2.4.14, הציגו המשיבים את תמונת הדברים הכוללת בשכונות נשוא העתירה והשלכתה על נושא אספקת המים בהן.

3. בשכונות אלה התרחבה לאורך השנים הבנייה הבלתי חוקית בהיקף ניכר, בצפיפות רבה ואף תוך בנייה לגובה רב. היום, מתגוררים בשכונות אלה עשרות אלפי אנשים, חלקם שוהים שלא כדין בישראל, מרביתם במבנים בלתי חוקיים שנבנו מבלי שניתן היתר לבנייתם, ללא הסדרה תכנונית,

ללא תכנית כוללת וללא תכניות נקודתיות, והגובה והצפיפות הרבה בה נבנו בלא הותרת שטחים ציבוריים אף מקשים עד מאוד על הסדרה תכנונית במקום.

4. הואיל ומדובר בבנייה שלא כדין, ולנוכח הוראתו המפורשת של סעיף 157א לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965 (להלן: **חוק התכנון והבניה**), חל איסור לחבר מבנים אלה למיס. למרות האמור, ובניגוד להוראות החוק, הניחו רבים מתושבי השכונות **תשתית מאולתרת ופיראטית לחיבורם לרשת המים שלא כדין, ללא תכנון מתאים וללא התאמה הנדסית**. כל זאת, תוך הטלת עומס גדול מאוד על התשתית הקיימת, הרבה מעבר לקיבולת שלה, ותוך גרימת פגיעות חוזרות בתשתית, אגב מעשי ההתחברות אליה, ובאופן העלול גם לסכן את בריאותם של הצורכים מים מתשתיות זו. בתוך כך התקינו התושבים אף משאבות ומיכלים לאגירת מים, נוכח ירידת לחץ המים וכן נוכח הצורך להוביל מים לקומות גבוהות או מבנים מרוחקים יחסית, אשר לחץ המערכת לא נבנה לאספקה עבורן. עוד יצוין, **כי התושבים שהתחברו באופן פיראטי לתשתית – שהם רוב התושבים בשכונות אלה – לא משלמים כל תמורה בגין המים שהם צורכים**, תוך גרימת הפסדים כלכליים ניכרים לחברת הגיחון, המופקדת על אספקת המים באזור.

5. המשיבים מסרו בהודעותיהם, כי לא זוהתה תקלה קונקרטית שאירעה וגרמה להפסקת המים, שעל פי הנטען אירעה שבועות ספורים קודם להגשת העתירה (מרץ 2014), וכי אין מדובר במצב של חוסר נגישות השכונות למים המצדיק הפעלת כלי חירום. עם זאת, עוד קודם להגשת העתירה, ובסמוך לאחר מכן, הונחה הגיחון על ידי רשות המים לפעול לאיתור ותיקון ליקויים בתשתית, ולבצע עבודות הנדסיות שניתן לבצען באופן מידי. כפי שנמסר, הגיחון אכן ביצע מספר עבודות, רבות החלפת צינור אספקה בשכונת ראס חי'מיס.

6. בהודעה מעדכנת מיום 9.6.14 עדכנו המשיבים, כי חל שיפור מסוים באספקת המים במהלך חודש אפריל 2014. הודגש, כי כפי שלא הוברר מה גרם לפגיעה הנטענת באספקת המים בחודשים פברואר-מרץ, אין הבנה מלאה בדבר הגורם לשיפור המצב בהמשך. מכל מקום, גם קודם לכן, וודאי לאחר השיפור החלקי שאירע, ברי, כי אין מדובר בתמונה של משבר מים בו מנותקות השכונות מנגישות למים.

7. במקביל לדיווח בדבר שיפור שחל באספקת המים כאמור, עדכנו המשיבים בדבר עבודת מטה למיפוי הבעיות הנוגעות לאספקת המים לשכונות נושא העתירה, ובחינת החלופות לשיפור המצב הנוכחי.

8. בחודשים אפריל-מאי 2014 התקיימו מספר ישיבות אצל מנהל רשות המים, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (אזרחי), וכן במטה לביטחון לאומי במשרד ראש הממשלה (המל"ל), בראשות סגן ראש המל"ל למדיניות חוץ, ד"ר ערן לרמן. כמו כן, התקיים סיור בשכונות נושא העתירה

בהשתתפות נציגי רשות המים, פרקליטות המדינה, נציגי העותרים ובאי כוחם מהאגודה לזכויות האזרח. בהודעה צוין, כי הכיוון המסתמן הוא חלופה של שדרוג חלקי של התשתיות הקיימות.

9. ביום 23.9.14 הוגשה הודעה מעדכנת נוספת, שבה עדכנו המשיבים על עבודת המטה שבוצעה בנושא אספקת המים לשכונות התפר. בהודעה צוין כי ביום 29.6.14, התקיים דיון בממשלה, בנוגע לתכנית להגברת הביטחון האישי ולפיתוח כלכלי-חברתי בירושלים לטובת כל תושביה (החלטה מס' 1775). במסגרת הדיון, הנחה ראש הממשלה "להציע פתרון לסוגיית אספקת המים בשכונות הירושלמיות שממזרח לגדר הביטחון" (עמ' 8 להחלטה שצורפה להודעה המעדכנת מיום 23.9.14). הנחייה זו הועברה לראש המל"ל על-ידי מזכיר הממשלה, כדי שהמל"ל יתכלל עבודת מטה בסוגיות הנ"ל ויביאן לדיון.

10. עוד צוין כי בימים 16.7.14 ו-20.8.14 התקיימו ישיבות רחבות במל"ל, חלקן במתכונת פנימית וחלקן בשיתוף העירייה והגיחון, בהן נדון גיבוש המתווה לפתרון השדרוג וכן נושא המימון.

11. נוכח האיסור בחוק לבצע חיבור פרטני של מבנים בלתי חוקיים לתשתית המים, מחד, והזכות לנגישות סבירה למים, גם אם בדרך פחות נוחה, מאידך, תרו הגורמים אחר דרך לשיפור הנגישות הקיימת למים בשכונות הללו, מבלי לסטות מהוראות החוק האוסרות על חיבור הבתים הבלתי חוקיים לתשתית המים. במסגרת זו נבחנה אפשרות לערוך שדרוג חלקי של התשתיות המרכזיות הקיימות, שאליהן מחוברים צרכנים באופן חוקי, ואגב כך לאפשר את הגדלת כמות המים הזורמת במערכת ולחצי המים בה. בכך, יש כדי לשפר את עמידתה בעומס עבור המחברים לה כדין, וממילא גם את הנגישות הכללית למים בשכונות הללו. ואולם יובהר כבר כעת, כי מדובר במענה שנועד אך לשמר ולהבטיח נגישות למים במידה סבירה, כנדרש על פי הדין והפסיקה. בשים לב לטופוגרפיה, למרחקים מהתשתית המרכזית ולגובה המבנים שנבנו בשכונות, יהיו מטבע הדברים הבדלים במידת הנגישות של הצרכנים השונים למים הזורמים בצנורות.

12. במסגרת הישיבות נדונו אף האפשרויות השונות למימון העבודות, והנשיאה בעלויות השוטפות, וזאת נוכח העובדה שנכון להיום הרוב הכמעט מוחלט של התושבים בשכונות אלה אינם נושאים בעלות הצריכה השוטפת, ולא שילמו בעבר היטלי פיתוח בגין הנחת התשתיות. אמנם לא ניתן לחבר את הדירות הבלתי חוקיות למים, בשים לב לאיסור המפורש לעשות כן הקבוע בחוק כאמור לעיל, אולם לא ניתן גם להתעלם מהעובדה שתושבים רבים, שאינם רשומים כצרכנים בגיחון, נוטלים מים מן המערכת באופן בלתי חוקי בלא כל תשלום. צריכת המים, וממילא גם הנחת תשתיות המים, כרוכים בתשלום. הנאה ושימוש בתשתיות ובמים בלא תשלום פוגעת ביכולת להניח ולתחזק תשתיות אלה, ועשויה לעלות, בנסיבות אלה, לכדי עשיית עושר ולא במשפט. לאור זאת, עדכנו המשיבים כי המתווה שעל הפרק הוא כזה שיאפשר שיפור התשתית, בצד גביית כספים מהתושבים שיצרכו את המים. לצורך קידום החלופה האמורה לעיל נערכו

התייעצויות בין הגורמים השונים בכמה ערוצים, לגיבוש המתווה בהיבט ההנדסי, בהיבט האבטחה לביצוע העבודות, ובהיבט מימון העלויות הכרוכות בביצוע המתווה.

13. **בהיבט ההנדסי** התקיימו דיונים מקצועיים, בישיבות ובהתכתבות, בין נציגי רשות המים לנציגי הגיחון לגיבוש המתווה הקונקרטי לשדרוג התשתית, אשר עיקרו, כאמור, בהגדלת צינורות מרכזיים בתשתית הקיימת, ולאומדן עלויותיו.

14. **בהיבט מתווה האבטחה** הנדרשת לביצוע עבודות השדרוג, התקיימו ישיבות במשטרה, בהשתתפות נציגי הגיחון ורשות המים, בימים 28.7.14, 11.8.14 ו-18.8.14. בישיבות אלה נידונה המורכבות הביטחונית הנלווית לביצוע עבודות השדרוג בשכונות הללו, והודגש, כי עדיפה החלופה של ביצוע העבודות על-ידי קבלנים מקומיים, בשיתוף פעולה עם התושבים, כדי לצמצם את הסיכון לחיכוכים והפרות סדר, תוך העמדת כוחות כוננות למקרה הצורך. בעניין זה קיימה המשטרה ישיבה אף עם נציגי העותרים, לבחון עימם היבטים שונים במתכונת האמורה. בין היתר נמסר, כי ככל שהמלאכה תופרע והקבלנים וכוחות הכוננות יהיו נתונים בסכנה, יופסקו העבודות.

15. **בהיבט עלות המים הנצרכים בשכונות** עדכנו המשיבים כי מועצת רשות המים אישרה ביום 14.8.14 תיקון לכללי תעריפי האספקה החלים על חברת מקורות, במסגרת כללי המים (תעריפי מים המסופקים מאת מקורות)(הוראת שעה), התשע"ד-2014. במסגרת הוראת השעה נקבע, כי הגיחון ירכוש ממקורות את המים שהוא מספק לשכונות התפר בתעריף משוקלל, באופן שהפחית במידה מסוימת את עלויות הרכישה של חברת הגיחון בגין מים שהיא מעבירה לשכונות ונצרכים שם בצורה פיראטית וללא תשלום. מדובר על הפחתה של למעלה מ-4 מיליון ש"ח לשנה בעלות הרכישה בגין המים שמספק הגיחון לשכונות התפר, מתוך הערכת עלות של כ-10 מיליון ש"ח של המים הבלתי משולמים בשכונות דן, אשר נועדה לסייע לחברת הגיחון במתן הנגישות למים למרות ההפסדים השוטפים הנגרמים לה בשל השימוש שעושים תושבי השכונות במים ללא רישום בגיחון, וללא תשלום.

16. **אשר ליתרת עלות צריכת המים, וכן עלות ביצוע שדרוג התשתיות**, צוין בהודעתנו המעדכנת כי ביום 8.9.14 התקיימה ישיבה במחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה, בהשתתפות נציגי העותרים ובאי-כוחם, רשות המים, הגיחון, עיריית ירושלים, משרד האוצר ומחלקת ייעוץ וחקיקה במשרד המשפטים, במסגרתה נדון מתווה השתתפות התושבים במימון שדרוג התשתיות והמים שהם צורכים.

17. במסגרת הישיבה הוצג לעותרים ולבאי כוחם המתווה ההנדסי שעל הפרק הכולל שדרוג ארבעה צינורות ראשיים בשכונות ראס חימים, ראס שחאדה ושכונת השלום. כמו כן הוצגו הערכות לגבי מידת השיפור באספקת המים לשכונות, והובהר, כי השינוי יאפשר הזרמת כמות מים גדולה יותר

בצנרת וישפר את הנגישות למים, אולם לא יסדיר חיבור פרטני לבתים הבלתי חוקיים, נוכח האיסור בחוק לעשות כן. לאור האמור, הוסבר לעותרים, כי מטבע הדברים לא יעמיד השדרוג מענה אופטימאלי לכל אחד מהתושבים, כאמור לעיל.

18. אחר האמור, הוצג בישיבה הצורך בגביה תמורת המים הנצרכים בשכונה, על אף שאין מדובר באספקה לבתים. המדינה הציעה מתווה פעולה לתהליך משותף בהסכמה עם העותרים ועם התושבים שהם מבקשים לייצג, אשר יכלול תשלום עבור המים. המתווה התבסס על חיובים נורמטיביים, הן בגין שדרוג התשתית והן בגין הצריכה השוטפת. עמדת המדינה הייתה כי הנחת התשתיות תחל לאחר השלמת הגבייה בסכום מינימאלי שייקבע בהתחשב בעלות הנחת התשתיות. יצוין, כי בנסיבות הייחודיות של האספקה בשכונות לא נתבקשה תמורה בהיקף של היטלי הפיתוח הקבועים בדין. כמו כן, בשל הצריכה השוטפת החיוב אמור היה להתבסס על צריכת מים ללא שירותי ביו, ולקחת בחשבון צריכה המתאימה לאוכלוסייה במצב סוציו-אקונומי נמוך. הכל, במטרה לנסות לשפר את מידת הנגישות, מבלי להפר את הדין. בתום הישיבה נדברו הצדדים להמשיך לבחון את הרעיון. לשם כך הוסכם כי רשות המים תגבש מסמך עבודה שיכלול סכומים ראשוניים להמשך הדיון ובהינתן הרעיון, והמשתתפים בישיבה התבקשו לחשוב על היבטים שונים הכרוכים במתווה המוצע.

19. עוד צוין בהודעה המעדכנת, כי ישיבה נוספת התקיימה ביום 7.9.14 בהשתתפות שר התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים, ראש המל"ל וסגנו, ראש עיריית ירושלים ומנכ"ל העירייה. בישיבה זו נידון נושא אספקת המים לשכונות שמזרח לגדר, ונמסר לגורמים עדכון בדבר התהליך המתקיים בראשות המל"ל.

התפתחויות מאז הגשת ההודעה המעדכנת האחרונה (ספטמבר 2014)

20. ביום 6.11.14 הוגשה לבית המשפט הנכבד הודעת העותרים, שבה הודיעו כי המתווה שהוצג על-ידי רשות המים אינו מקובל עליהם. העותרים דורשים כי יוצג מתווה שכולל את חיבור הבתים למים "בצורה מוסדרת" על-ידי הגיחון. העותרים הוסיפו כי בשכונות אחרות במזרח ירושלים הונחה תשתית מים עם מדי בקרה למדידת צריכת המים, וכי יש להחיל פתרון זה גם ביחס לשכונות התפר (סעיפים 24-28 להודעתם).

21. בד בבד, המשיכו המשיבים בעבודה המטה שנועדה לחדד את המתווה המוצע כדי להפכו למתווה בר-יישום ובר-קיימא, הן מבחינת הרשויות והגיחון, הן מבחינת התושבים.

22. ביום 21.12.14 התקיימה ישיבה אצל המשנה ליועץ המשפטי (כלכלי-פיסקלי), מר אבי ליכט, בהשתתפות נציגי רשות המיס, הגיחון, משרד האוצר ומשרד המשפטים. במסגרת ישיבה זו, הציגו נציגי הגיחון את הקשיים הנוגעים למימון אספקת המים לשכונות התפר עקב צריכת המים ללא תשלום והיעדר אפשרות גביה מן התושבים. בהמשך התקיים דיון פנימי והנושא ממשיך להיבחן על ידי המשיבים.

23. בהמשך אותו יום, התקיימה ישיבה נוספת, אצל המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (אזרחי), מר ארז קמיניץ, בהשתתפות נציגי רשות המיס, הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה במחוז ירושלים, משרד התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים, המל"ל ומשרד המשפטים. במסגרת ישיבה זו, נידונו ההיבטים המשפטיים של אספקת מים לבתים בשכונות התפר, שנבנו – כאמור – ללא היתר, והקושי הקיים בהסדרה תכנונית לנוכח היקף הבנייה העצום בשנים האחרונות ומאפייניה. במסגרת ישיבה זו הובהר כי לנוכח הוראתו המפורשת של סעיף 157א לחוק התכנון והבניה והמצב התכנוני בשכונה, הפתרון המוצע במתווה זה הוא של נגישות בסיסית מטעמים הומניטאריים ואין אפשרות על פי דין להיענות לדרישת העותרים לחבר מבנים בלתי חוקיים.

24. ביום 30.12.14, התקיימה ישיבה במל"ל, בהשתתפות נציגי המל"ל, משרד התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים, רשות המיס, משרד האוצר ומשרד המשפטים. במסגרת ישיבה זו, דנו פעם נוספת במתווה המוצע, הוברר כי המתווה המתגבש אכן מאפשר נגישות סבירה למים (ברמה משתנה) לתושבי השכונות. כמו כן, הודגש, כי יש לגבש מנגנון שבמסגרתו יישאו משתמשי המים בעלות הצריכה, התחזוקה והשידרוג של התשתיות המאפשרות את הנגישות האמורה.

עמדת המשיבים

25. כפי שצוין בהודעת המשיבים הקודמת, המתווה המתגבש לשיפור אספקת המים לתושבי שכונות התפר הוא שדרוג חלקי של תשתיות הצנרת הראשית, באופן שיגביר את נפח המים המוזרמים לשכונות התפר ואת לחץ המים בצנרת, וכפועל יוצא מכך, ישפר את עמידותה בעומס של המערכת עבור המחוברים לה כדין וכן את נגישותם של התושבים בכלל לתשתיות מים. עוד מוצע, כי לאורך הצינורות החדשים בשכונה יותקנו מראש נקודות מהן ניתן יהיה לצרוך מים, וזאת על מנת להבטיח נגישות סבירה מחד גיסא, ושמירה על התשתיות מפני התחברויות פיראטיות אשר גורמת לצנרת נזק ועלולה אף לפגוע באיכות המים הזורמים בה, מאידך גיסא.

26. יצוין, כי התוכניות המוצעות כעת הינן למיטב הידיעה של המשיבים, ובהעדר שיתוף פעולה מצד העותרים לקידום פיתרון בעניין. ברי, כי לו היו העותרים מסכימים לפעול בשיתוף פעולה, יתכן וניתן היה לערוך טוב יותר את תכנון שדרוג המערכת במגבלות ובתנאים שהובהרו.

27. עם זאת יש להבהיר, כי המתווה אינו כולל את אספקת המים (כפי שנעשה ברגיל) בצינור של חברת הגיחון ישירות לדירות התושבים, בשים לב לאיסור הסטטוטורי המפורש ביחס לאספקת מים לבתים שנבנו שלא כדין. פתרון זה אינו כולל גם את שדרוג הצינורות הפיראטיים שניקבו את הצינור הראשי והובילו מים ישירות לבתים, אף זאת בשים לב לאותו איסור שבחוק.
28. ככל שיוותרו תושבים הסובלים מנגישות סבירה למים, על-אף שדרוג התשתית והגברת הלחצים, ניתן יהיה להעמיד גם נקודת אספקה, אשר בשל שיקולים ביטחוניים תוצב מערבית לחומה בסמוך למעבר הבידוק.
29. העותרים מתנגדים כאמור למתווה, ודורשים כי הגיחון תספק מים עד לבתיהם. זא עקא, שלנוכח הוראתו המפורשת של סעיף 157א לחוק התכנון והבניה, אין כל אפשרות חוקית לחבר את הבתים שנבנו שלא כחוק (שהם הרוב המוחלט בשכונות התפר) לתשתית המים.
30. עוד טוענים העותרים, כי המתווה המוצע הינו הסדר נחות לעומת ההסדר שהוצע לתושבי שכונות אחרות במזרח ירושלים, שבהן הונחה לטענתם צנרת והוצבו מדי בקרה לשם מדידת צריכת המים בפועל בבתים שנבנו שלא כדין. ככל הידוע לרשות המים, חברת הגיחון ניסתה לקדם מתווה לשיפור האספקה והגביה בשכונות מזרח ירושלים, שנמצאות מערבית לחומה. ואולם, מהלך זה, שהושקעו בו כספים רבים לא קידם את מצב הדברים בשכונות הללו. על אף הניסיונות לבצע מהלך בהסכמה ולמדוד את כמויות המים הנצרכות שם, מדי המים חובלו פעם אחר פעם, ובוצעו עליהם מעקפים ללא מדידה עד שכל ההשקעה ירדה לטמיון, מבלי לשפר את מצב האספקה או הגביה.
31. על כן, המתווה המוצע על ידי המשיבים הוא כזה אשר משפר מחד גיסא את הנגישות למים, ומאידך גיסא אינו סותר את הוראותיו המפורשות של החוק. נציין, כי בית המשפט הנכבד אישר בעבר מתווה המאזן בין זכותו של כל אדם בישראל לנגישות למים, לבין היותה של ההתיישבות בלתי חוקית. באותו עניין נפסק כי המידתיות מושגת ככל שנשמרת זכותו הבסיסית של אדם להגיע למקורות המים, גם אם תוך אי נוחות ואף נשיאה בעלויות מסויימות. ראו לעניין זה ע"א 9535/06 אבו מסאעד נ' נציב המים (פורסם באר"ש, 5.6.11), להלן: עניין אבו מסאעד, סעיף 45 לפסק הדין:

"...המידתיות מושגת, אפוא, ככל שנשמרת זכותו הבסיסית של האדם להגיע אל מקורות המים, גם אם תוך אי-נוחות ואף נשיאה בעלויות מסויימות. ראוי להדגיש, כי נוכח גורם ההתיישבות הבלתי-חוקית, אין מדובר במנגנון אופטימלי לצריכת מים, אלא בהסדר מינימלי, שנועד לקיים זכות בסיסית למים אף שמימושה כרוך במאמץ וגובה מחיר. מימושה של הזכות למים במלואה מצריך הסדרה חוקית של ההתיישבות, והדבר נתון לבחירתם של התושבים, ופתוח בפניהם."

המתווה המוצע בעניינו עומד בעקרונות אשר יושמו לגבי האוכלוסייה שעניינה נדון בפרשת אבו מסאעד.

32. כפי שצוין בהודעה הקודמת, המתווה המוצע מותנה בהשתתפות התושבים בעלויות שדרוג התשתיות ועלות צריכת המים השוטפת. כפי שהוצע לעותרים בישיבה המשותפת עמם, שדרוג התשתית יחל לאחר גביה של סכום מינימאלי שיקבע בהתחשב בעלות הנחת התשתית. נזכיר כי כיום אין התושבים משלמים בעבור המים הנצרכים על-ידם באמצעות התחברות פיראטית לצנרת הגיחון, תוך הטלת עלות כספית משמעותית על הגיחון המספק את המים ללא תמורה, וכפועל יוצא – על כלל תושבי ירושלים. כמו כן, התושבים הללו מעולם לא נשאו בעלויות היטלי מים. החוק ופסיקת בית המשפט הנכבד הם ברורים בכך ש"הנחת הבסיס של חוק המים היא שמים מסופקים תמורת תשלום" (דני"א 3392/02 לוי נ' ועד מקומי כפר עבודה פוריה ואח', תק-על 2002(3) 448, וראו גם עניין אבו מסאעד לעיל, בסי' 32 לפסק הדין). יודגש, כי שדרוג התשתיות יביא מטבע הדברים להגדלת נפחי המים המוזרמים לשכונות התפר, ובהתאם גם להגדלת הצריכה ללא תמורה. ככל שלא תהיה אפשרות אפקטיבית לגבות תשלום בגין מים אלה – יהיה קושי רב לקיים פתרון זה לאורך זמן.

33. אשר לאופן השתתפות התושבים בתשלום, המודל המוצע הוא של גבייה נורמטיבית על בסיס חודשי, לפי כמות המים שנצרכת היום באזור, מספר הנפשות בבית ופרופיל הצריכה של אוכלוסייה דוגמת התושבים במקום. זאת, בשל היעדר אפשרות למדידת צריכתו הפרטנית של כל תושב ותושב.

34. עבודת המטה נמשכת בניסיון לברר כיצד ניתן לקבל את פרטיהם של תושבי השכונות, כדי לאפשר את חיובם בגין צריכת המים, וקביעת מנגנון מתאים כדי לקבוע את אופן החיוב, מי יופטר מן החיוב ובאילו תנאים. ברי, כי שיתוף פעולה מצד העותרים, למשל בגיבוש רשימות המשתמשים לצורך פעולות הגבייה הנדרשות, עשוי לייעל ולקצר את לוח הזמנים ליצירת המתווה המוצע לפתרון. זאת לנוכח טענתם בעתירה כי יש לפעול למציאת הפתרון בתוך זמן סביר (סעיף 15 לתגובה מטעמם), וכן לנוכח הודעתם כי הם מעוניינים לשלם עבור המים שהם צורכים (סעיף 19 לתגובה מטעמם).

35. אין חולק כי המתווה המתגבש איננו הפתרון האידאלי שאותו מבקשים העותרים לאספקת המים לתושבי שכונות התפר. עם זאת, בל נשכח כי מדובר במבנים שנבנו שלא כדין, והוראת החוק המפורשת אוסרת על אספקת מים לבתים אלה. העותרים משליכים את יהבם על היעדר התכנון בשכונות מזרח ירושלים, ברם הלכה פסוקה היא כי "בניה בלתי חוקית, גם במקום שיש בו קשיים לעניין היתר בניה, היא רתימת העגלה לפני הסוסים. אין לבעל נכס זכות מוקנית להיתר בניה

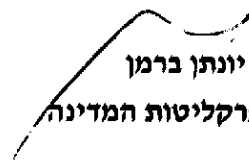
בהיעדר תב"ע המאפשרת זאת" (רע"פ 2885/08 הוועדה המקומית לתכנון ולבניה תל אביב-יפו נ' דכה (פורסם באר"ש, 22.11.09)).

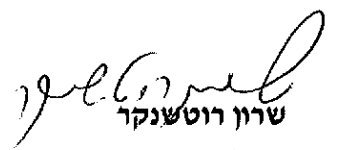
36. לאחר חשיבה מעמיקה בעניין זה, המתווה המוצע לשיפור אספקת המים לתושבי שכונות התפר הוא **הפתרון האפשרי** במגבלות המשפטיות הקיימות. בנסיבות האמורות במקרה זה יש מקום להבטיח נגישות למים, אך החובה היא להבטיח נגישות **סבירה** למקורות מים ברמה המינימלית (ראו עניין **אבו מסאעד**, בפסקאות 53-54 לפסק הדין). לשיטת המדינה, המתווה המתגבש עומד באמת המידה האמורה בנסיבות העניין, תוך מתן משקל הולם למצבן הייחודי של שכונות התפר והאתגרים המיוחדים להן. אשר על כן, אין עילה משפטית להתערבות שיפוטית בעמדת המדינה בעניין זה.

37. הודעה זו נתמכת בתצהירה של הגברת תמי שור, סמנכ"לית לאסדרה ברשות הממשלתית למים ולביוב.

היום, כ' טבת תשע"ה

11 בינואר 2015

יונתן ברמן
סגן בפרקליטות המדינה

שרון רוטשנקר
ממונה על ענייני בג"צים
בפרקליטות המדינה